

آسیب‌شناسی شرط‌بندی مجازی فوتبال و راه‌کارهای پیشگیری از آن

سارا کشکر^{۱*}، فضائل جاوید^۲، حسین بهادر^۲

Received: 28/02/2020

Accepted: 15/09/2020

صفحات: ۱۳۲-۱۰۵

دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۱۲/۹

پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۰۶/۲۵

چکیده

روش تحقیق حاضر از نوع کیفی، با رویکرد پدیدارشناسی می‌باشد. جامعه شرکت‌کنندگان، شامل افراد فعال در شرط‌بندی‌های مجازی فوتبال بودند که ابتدا به صورت هدفمند و سپس به صورت گلوله برفی انتخاب شدند. مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت و نهایتاً با ۱۹ نفر انجام شد. برای تحلیل داده‌های تحقیق از روش تحلیل مضمون (تماتیک) استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که در بخش آثار شرکت در شرط‌بندی، مقوله‌های اصلی به دو بخش آثار مطلوب و آثار نامطلوب تقسیم‌بندی شد. آثار مطلوب شرط‌بندی در ورزش شامل پرکردن اوقات فراغت و بهبود وضعیت روحی-روانی و آثار نامطلوب دارای ابعاد فردی و اجتماعی است. در مولفه علل گرایش به شرط‌بندی مقوله‌های آزمون شانس، محرک‌های محیطی و بهبود وضعیت روحی تعیین شد. مقوله آزمون شانس شامل دستیابی به منافع مادی و بهره‌برداری از شانس، محرک‌های محیطی شامل تبلیغات جذاب و توصیه اطرافیان، بهبود وضعیت روحی-روانی شامل تجارب متفاوت تفریحی و رفع ناراحتی‌های روحی است. در مقوله راه‌کارهای کاهش آسیب‌های شرط‌بندی مقوله‌های نظارت و کنترل، آموزش رسانه-ای و توانمندسازی روانی تعریف شدند. نظارت و کنترل شامل نظارت خانواده و سازمان‌ها، آموزش رسانه‌ای شامل اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی و نهایتاً توانمندسازی روانی شامل فراهم کردن تفریحات و ارائه مشاوره‌های تخصصی است. برای کاهش آسیب‌های شرط‌بندی، سازمان‌های متولی باید به راه‌کارهای پیشگیرانه برای مقابله با عوارض منفی این پدیده توجه کنند.

کلید واژه‌ها: شرط‌بندی، مجازی، ورزش، آسیب‌شناسی، پیشگیری

۱. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

Email: sarakeshkar@gmail.com

نویسنده مسئول:

۲ و ۳. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

امروزه گذراندن اوقات فراغت با ورزش، به عنوان یک عنصر اساسی در زندگی میلیاردها انسان در جهان به شمار می‌آید (vasefian & et al, 2014). به همین دلیل برخی افراد فرصت طلب، از این فرصت استفاده کرده و تجارتي پرسود با عنوان شرط‌بندی ورزشی راه‌اندازی کرده‌اند (Keshkar & et al, 2014). کمیسیون بهره‌وری، شرط‌بندی که در لغت عرب از آن به «رهان» تعبیر می‌شود، عبارت است از قرار دادن مالی معین در وسط، برای فرد برنده در قمار، مسابقه و مانند آن (Shahroudi, 2010). شرط‌بندی ورزشی به تازگی محبوبیت زیادی به دست آورده و افراد زیادی به امید موفقیت، به سمت این مسابقات کشیده می‌شوند (Koross, 2016).

در برخی از کشورها شرط‌بندی قانونی بوده و خود دولت‌ها برای دریافت مالیات بیشتر از این مسابقات استقبال می‌کنند، در حالیکه در اسلام شرط‌بندی به جز رشته‌های مسابقات اسب‌دوانی و تیراندازی حرام است (Hawzah, 2006). مطالعات نشان داده که هر زمان کالا یا خدمات ممنوع می‌شود اما تقاضا برای آن ادامه می‌یابد، یک بازار غیرقانونی ظاهر می‌شود (Delaney, 2008). یکی از این نوع بازارها که در سال‌های اخیر محبوبیت فراوانی یافته است، مسابقات شرط‌بندی ورزشی می‌باشد (Koross, 2016). شرط‌بندی در بین بزرگسالان (Forrest & Wardle, 2001)، افراد جوان (Ghasemi, Keshkar, Mohammad & Bejani, 2014; Kristiansen & Jensen, 2011)، افراد بیکار (Abbott, Cramer & Sherrets, 1995) و کسانی که با مشکلات روحی روانی روبرو هستند، دیده می‌شود (Mulleman, Denotter & Wadman, 2002). در همین رابطه، Summit (2010) بیان می‌دارد که در بسیاری از جوامع، اغلب کسانی که از مشکلات اقتصادی و اجتماعی رنج می‌برند، مسابقه پیش‌بینی را به عنوان یک شانس برای بهبود شرایط خود می‌دانند. در حالی که Delaney (2008) عنوان کرده که کلیه افراد از اقشار مختلف در شرط‌بندی شرکت می‌کنند. ولی در مجموع، محققان جمعیت جوان که با شرط‌بندی درگیر هستند را، سه برابر بزرگسالان گزارش کرده‌اند (Gose, 2000). برای اکثریت قریب به اتفاق این افراد، شرط‌بندی

ورزشی نوعی از اوقات فراغت است که به دلایل مختلفی از جمله: برای استراحت، اجتماعی شدن، تجربه‌ای هیجان آور و برای کسب پول، انجام می‌شود (Reith, 2006). با این حال شرط‌بندی به عنوان یک فعالیت ذاتا مخاطره‌آمیز شناخته شده است، زیرا رفتار برخی افراد را تحت تاثیر قرار داده و باعث اختلال در زندگی آنها می‌شود (Monaghan & Derevensky, 2008; Thompson, 1996; Gazel & Rickman, 1996). روندی که افراد در این اختلال قرار می‌گیرند به این صورت می‌باشد: ۱- بدون درگیری؛ ۲- شرط‌بندی تفریحی؛ ۳- شرط‌بندی در معرض خطر؛ ۴- اعتیاد به شرط‌بندی (George & Bowden-Jones, 2014). همچنین شرط‌بندی مشکلاتی را برای خود فرد: از جمله از بیماری‌های جسمی، مشکلات روانی، مشکلات مالی شدید و فعالیت‌های جنایی برای تامین مالی (Petry, Stinson & Grant, 2005)؛ برای خانواده: هر معناد به مسابقات پیش بینی، ۸ تا ۱۰ نفر دیگر به طور مستقیم تحت تاثیر قرار می‌دهد (Lobsinger & Beckett, 1996)، از جمله همسران، اعضای خانواده، کودکان (Mulleman, Denotter & Wadman, 2002)، دوستان و همکارانش؛ برای جامعه: افزایش احتمال شرکت در فعالیت‌های جنایی، غیبت از کار (Lesieur, 2010; Sammut, 1998) به وجود می‌آورد. همچنین شرط‌بندی حلقه‌ای از مسائل مربوط به بدهی و ورشکستگی، فعالیت‌های جنایی، خشونت خانگی، فروپاشی خانوادگی و خودکشی را شامل می‌شود (Petry & et al, 2005; Russell, Hing & Vitartas, 2018).

صرف وقت و هزینه‌های زیاد شرکت در این مسابقات، افراد در گیر را وادار به ادامه کار می‌کند و آنها نمی‌توانند از شرکت در این مسابقات صرف‌نظر کنند (George & Bowden-Jones, 2014; Maarefvand & et al, 2016) در نتیجه فرد معتاد شرط‌بندی می‌شود (Maarefvand & et al, 2016; fong & Rosenthal, 2014; 2016). شرط‌بندی مانند مصرف مواد روانگردان و امثال آن اعتیادآور است (Mulleman & at al, 2002). این مشکلات در سال‌های اخیر و با پیشرفت تکنولوژی و دسترسی همگان به اینترنت و شبکه‌های مجازی شدت یافته (Gainsbury & Delfabbro, 2015).. زیرا شرط‌بندی به راحتی در همه جا و در دسترس همگان قرار گرفته است (Corney & Davis, 2010). اینترنت شرط‌بندی را از حالت سنتی خود خارج کرده و اشکال جدیدی مانند شرط‌بندی

آنلاین به آن داده (Monaghan & Derevensky, 2008). در حالیکه طرفداران ممنوعیت یا محدودیت شرط‌بندی تاکید بر تاثیرات منفی شرط‌بندی داشته و استدلال می‌کنند که شرط‌بندی یک محصول خطرناک است (Young & Markham, 2015). افرادی که نگرش لیبرالیستی دارند، مصرف‌کنندگان را بهترین قاضی معرفی کرده و بیان می‌دارند که شواهد نشان دهنده این است که اکثر افرادی که در شرط‌بندی می‌کنند این کار را به دلخواه خود و منطقی انجام داده و به آن به عنوان یک نوع سرگرمی نگاه می‌کنند (Basham & White, 2002). تنش‌ها در حال حاضر بین طرفداران این دو دیدگاه وجود دارد (Błaszczczyński, 2011). ولی آنچه از مطالعات صورت گرفته می‌توان استنتاج کرد، این است که افراد درگیر با شرط‌بندی پس از مدتی درگیری، معتاد شرط‌بندی شده و اختیار و منطق خود را در زمینه شرط‌بندی از دست می‌دهند (Brevers & Noël, 2013).

در خارج از کشور مطالعات متعددی در زمینه آسب‌شناسی مسابقات شرط‌بندی ورزشی صورت گرفته که نشان از اهمیت این موضوع دارد. در اغلب این تحقیقات به اثرات اجتماعی و اقتصادی شرط‌بندی و همچنین آثار منفی آن بر سلامت روانی جامعه اشاره شده است (Lole & et al, 2020; Wunderlich & et al, 2020; Killick & Griffiths, 2018; Russell & et al, 2018; Lopez-Gonzalez & et al, 2018; Killick & Griffiths, 2018 and Lopez-Gonzalez & Griffiths, 2018). در ایران نیز مطالعات انگشت شماری در حوزه شرط‌بندی‌های ورزشی صورت گرفته است. در این خصوص می‌توان به پژوهش (Keshkar & et al 2013) اشاره کرد. آنها در پژوهش خود به مقایسه ویژگی‌های رفتاری مشارکت‌کنندگان در پیش‌بینی نتایج رقابت‌های فوتبال پرداخته و بیان می‌کنند که مشارکت‌کنندگان در این نوع از فعالیت‌ها بیشتر به خاطر سرگرمی و تفریح به شرط‌بندی می‌پردازند. در همین راستا (Alivardinia & et al 2017) نیز در پژوهش خود به تبیین شرط‌بندی ورزشی دانشجویان دانشگاه‌های شهر رشت پرداخته و به این نتیجه دست یافتند که میزان مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های شرط‌بندی و میزان تمایل به چنین فعالیت‌هایی در بستر اجتماعی صورت می‌گیرد و تغییر چنین الگوهای رفتاری منبعث از محیط اجتماعی در وهله اول نیازمند الگوسازی فرهنگی مناسب و در وهله دوم برنامه‌های پیشگیرانه و

حمایتی برای گروه‌های هدف است. شرط‌بندی در بین بسیاری از مردم جامعه شناخته شده‌است و تبلیغات گسترده‌ای در شبکه‌های مجازی به این موضوع اختصاص داده می‌شود. آن‌طور که در اخبار و گزارش‌ها و همچنین اشارات و تأکیدات مسئولین کشور برمی‌آید، شرط‌بندی‌های آنلاین آسیب‌های جدی بر اقتصاد خانوارها و همچنین سلامت روانی افراد شرکت‌کننده در مسابقات شرط‌بندی وارد آورده‌است. و این در حالی است که علی‌رغم نظارت‌های گسترده نیروهای انتظامی و پلیس کشور، اما گردانندگان سایت‌های شرط‌بندی در کشور بسیار فعال بوده و بنابر گزارش‌های منتشرشده توسط خبرگزاری‌های کشور متوسط گردش مالی روزانه هر یک از سایت‌های شرط‌بندی فعال در کشور بیش از یک میلیارد تومان است. و این خود دلیل خوبی برای افرادی است که گرایش به کسب درآمد بیشتر از راه شرط‌بندی دارند. بر این اساس تنها مراجعه به سایت بازی‌های گوگل که به نام Google play معروف است تنها در اسفند ماه سال ۱۳۹۸ تعداد بیش از ۵۰۰۰ بار اپلیکیشن شرط‌بندی فوتبال نصب شده است. امروزه عمومیت این موضوع به قدری در داخل کشور گسترده شده که محققین بر خود واجب دیدند به مطالعه و بررسی این موضوع و اثرات آن بپردازند. بر اساس آنچه پیشتر ارائه شد، با توجه به آمارهای ارائه شده توسط مراجع مختلف و با توجه به مبالغی که روزانه وارد سایت‌های شرط‌بندی می‌شود، به راحتی می‌توان دریافت که در داخل کشور افراد زیادی درگیر مسابقات شرط‌بندی ورزشی هستند. اینکه چرا افراد در این مسابقات شرکت می‌کنند، چرا به این مسابقات وابسته می‌شوند، و این مسابقات چه اثراتی می‌تواند داشته باشد، برخی از سوالاتی است که در این پژوهش به آنها پرداخته شده است. در نهایت سعی شده است تا راه کارهایی برای کاهش آسیب‌ها و عوارض این گونه مسابقات ارائه گردد.

روش تحقیق

روش تحقیق حاضر، پدیدارشناسی است. جامعه‌ی آماری شامل آن دسته از ساکنان شهر تهران بودند که به صورت مستقیم با شرط‌بندی آنلاین فوتبال درگیر بوده و بالای یک سال سابقه شرکت در شرط‌بندی در سایت‌های مربوطه داشتند. برای تعیین حداقل تعداد نمونه در تحقیقات کیفی الگوی

واحدی وجود ندارد و بین صاحب‌نظران اختلاف نظر وجود دارد. برخی به ۶ تا ۱۰ نمونه (Miller, 2018) و برخی به ۵ و برخی دیگر به ۱ (Waaren, 2016) و برخی دیگر به بیش از ۲۰ نفر (Bryman, 2012) اشاره کرده‌اند. بر این اساس انتخاب نمونه‌های مورد مطالعه، ابتدا با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند به تعداد ۶ نفر از افرادی که در مسابقات شرط‌بندی آنلاین فعال بودند و محققین با آنها آشنایی داشتند، برای شروع فرآیند جمع‌آوری داده‌های تحقیق، مورد مصاحبه قرار گرفتند و سپس برای دستیابی به اطلاعات بیشتر از نمونه‌گیری گلوله‌ی برفی استفاده شد و به این منظور از هر یک از افراد مورد مصاحبه در خواست شد تا افراد دیگری را که درگیر با شرط‌بندی فوتبال بودند، معرفی کنند. به این ترتیب مصاحبه‌ها تا مرحله رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت و در نهایت تعداد ۱۹ نفر شرکت‌کننده مورد مصاحبه قرار گرفتند. مدت زمان انجام مصاحبه‌ها از ۲۰ تا ۳۵ دقیقه متغیر بود. با توجه به اینکه ثبت فوری داده‌ها در پژوهش کیفی لازمه کار محقق است، متن مصاحبه‌ها پس از چندین بار گوش دادن، در فایل‌های جداگانه ثبت شده و سپس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در حالت کلی گردآوری داده‌های این پژوهش شامل مراحل تنظیم سوال، مرور مبانی نظری و تعیین ماهیت اصلی پژوهش، انتخاب مشارکت‌کنندگان و توسعه ابزار و پرسش‌ها و موضوعات هدایت‌کننده مصاحبه بود. همچنین مراحل تحلیل داده‌ها شامل آپوخه (تعلق)، تعلیق و در نهایت اجرای مصاحبه تحقیق کیفی برای کسب توصیفاتی از تجربه با در نظر گرفتن: الف) مصاحبه غیررسمی؛ ب) سوالات باز؛ ج) مصاحبه‌های موضوع‌محور بود.

روایی و پایایی این تحقیق با استفاده از روش‌های تایید روایی کیفی مانند مقبولیت (معتبر بودن)، همسانی (اطمینان‌پذیری)، تعیین (قابلیت تایید) و انتقال‌پذیری مورد بررسی قرار گرفت. برای تضمین مقبولیت، یافته‌های نهایی در اختیار مصاحبه‌شوندگان قرار گرفته و آنها نظرات خود را در رابطه با هماهنگی یافته‌ها با تجارب خود به محققان ابراز داشتند. همچنین تعمق مشارکتی پیرامون مضمون‌های پدیدار شده توسط گروه تحقیق در مراحل مختلف مطالعه انجام شد. پژوهشگران با

1. Credibility
2. Dependability
3. Confirmability

حفظ مستندات در تمام مراحل پژوهش قابلیت تایید این پژوهش را تضمین کردند. علاقه‌مندی پژوهشگران به پدیده تحت مطالعه، تماس درازمدت با داده‌ها و هم‌چنین، تلاش برای کسب نظرات دیگران در این زمینه از دیگر عوامل تضمین‌کننده قابلیت تایید بودند. محققین این پژوهش در طی این مطالعه سعی کردند از هرگونه تعصب و جانب‌داری خوداری کنند.

یافته‌ها

در جدول شماره ۱ مشخصات مصاحبه‌شوندگان (۱-۱۹) و تحلیل محتوا در چهار ردیف پایانی

ارائه گردیده است.

جدول ۱. مشخصات مصاحبه‌شوندگان در بخش کیفی

ردیف	کد	تعداد کدهای اولیه استخراج‌شده	سمت	جنسیت	سن	میزان تحصیلات	مدت فعالیت در مسابقات شرط‌بندی (سال)
۱	P1	۱۸	کارگر	مرد	۳۱	زیر دیپلم	۳
۲	P2	۲۰	کارمند	مرد	۳۵	لیسانس	۲
۳	P3	۱۷	دانشجو	زن	۲۱	فوق دیپلم	۱
۴	P4	۲۱	دانشجو	مرد	۲۲	لیسانس	۱
۵	P5	۲۳	کارگر	مرد	۳۰	زیر دیپلم	۲
۶	P6	۱۲	آزاد	مرد	۳۸	فوق دیپلم	۲
۷	P7	۱۸	کارمند	مرد	۳۶	لیسانس	۱
۸	P8	۲۱	آزاد	زن	۲۵	فوق دیپلم	۱
۹	P9	۸	دانشجو	مرد	۲۷	فوق لیسانس	۲
۱۰	P10	۱۱	بیکار	مرد	۲۶	لیسانس	۱
۱۱	P11	۲۰	بیکار	مرد	۳۳	دیپلم	۱
۱۲	P12	۱۰	کارگر	مرد	۲۴	زیر دیپلم	۲
۱۳	P13	۱۰	دانشجو	زن	۳۱	دکتری	۱
۱۴	P14	۱۲	آزاد	مرد	۲۸	زیر دیپلم	۲
۱۵	P15	۱۱	کارمند	مرد	۲۹	فوق دیپلم	۱

۱۱۲ آسب‌شناسی شرط‌بندی مجازی فوتبال و (ها)ک‌های پیشگیری از آن

۱	دیپلم	۲۰	زن	دانشجو	۱۴	P16	۱۶
۱	فوق لیسانس	۲۹	مرد	آزاد	۱۴	P17	۱۷
۱	لیسانس	۳۰	زن	آزاد	۲۰	P18	۱۸
۲	زیر دیپلم	۳۶	زن	بیکار	۲۱	P19	۱۹

در این مطالعه ۱۳ نفر (۶۸ درصد) از مصاحبه شوندگان مرد و ۶ نفر (۳۲ درصد) از مصاحبه شوندگان زن بود. بیشتر افراد دارای مدرک تحصیلی دیپلم و بالاتر و اکثریت مصاحبه شوندگان را دانشجویان و افرادی با شغل آزاد تشکیل می‌دهد. با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها، ۵ درون مایه اصلی و ۲۹ تا درون مایه فرعی شناسایی شد که در جدول شماره ۲ به تفکیک درون مایه‌های اصلی و فرعی نشان داده شده است.

با توجه به جدول ۲، در بحث اثرات منفی بیشتر افراد به آسیب‌های روحی و روانی و آسیب‌های مالی، در مولفه علل شرط‌بندی بیشتر افراد به تفریح و سرگرمی و تجربه چیزهای متفاوت و در مولفه علل وابستگی بیشتر افراد به جبران باخت و قبول نکردن شکست، اشاره کردند. لازم به ذکر است که پس از مطالعه مصاحبه‌ها و بررسی چند باره آنها مضمون‌های فرعی از مصاحبه‌ها استخراج شده و سپس مضمون‌های اصلی با توجه به مضمون‌های فرعی بدست آمدند. به عنوان یکی از مصاحبه شوندگان بیان کرده است "سایت شرط‌بندی بیشتر برای صاحبان آن خوب است. و بیشتر خود این سایت‌ها هستند که از منابع مادی آن منتفع می‌شوند و هر از گاهی نیز شرط‌بندی کنندگان پول اندکی بدست می‌آورند ولی اگر در مجموع شرطی بندی کنندگان بیشتر ضرر می‌کنند تا اینکه سودی به دست آورند". در نهایت نیز پس از بدست آمدن تمام مضمون‌های فرعی، مضمون‌های اصلی با توجه به نزدیکی و مشابهت مضمون‌های فرعی، بدست آمده‌اند. در ادامه به تفسیر مضمون‌های حاصله پرداخته شده است.

جدول ۲. درون مایه اصلی و فرعی

مقوله	مضمون های اصلی	مضامین فرعی	کدهای باز	فراوانی کد	تعداد ارجاع	منبع کد	
اثرات منفی	فردی		آسیب‌های روحی- روانی	۲۰	۴۳	P1-P2-P3-P4-P5-P6-P7-P8-P9-P11-P12-P13-P14-P15-P16-P18-P19-M1-M3-M4	
			آسیب اقتصادی	۱۹	۳۳	P1-P2-P3-P4-P5-P7-P8-P9-P10-P11-P14-P15-P16-P18-P19-M1-M2-M3-M4	
			اعتیاد به شرط بندی	۱۲	۱۶	P1-P2-P6 -P8 -P11 -P13-P14-P16-P17-P19-M1-M3	
			از دست دادن فرصت ها	۱۰	۱۵	P2 -P10-P12-P16-P18-P19-M1-M2-M3-M4	
		اجتماعی		ناهنجاری‌های اجتماعی	۹	۱۰	P2-P4 -P7-P8 -P11-P13-P16 -M1-M3
				ارتباط اجتماعی نامطلوب	۷	۱۳	P1-P3 -P5-P8-P18 -M1 -M4
علل شرط بندی	محرک‌های محیطی		جاذبه های تبلیغاتی	۷	۱۱	P1-P4-P8-M1-M2	
			توصیه دوستان	۶	۶	P2-P3-P6-P17-P18-P19	
	آزمون شناس		چالش بخت و اقبال	۳	۴	P1-P2-P5	
			امید به کسب منافع مادی	۱۳	۱۷	P3-P5-P6-P7-P8-P10-P11-P12-P13-P16-M1-M2-M4	
	بهبود وضعیت روحی		رفع ناراحتی های روحی- روانی	۷	۱۰	P1-P11-P15-P16-P19-M1-M4	
			تفریح، سرگرمی و تجربه متفاوت	۱۳	۱۷	P1-P2-P4 -P7-P8 -P11-P13-P14-P15-P18-P19-M1-M4	
راهکارهای کاهش عوارض و آسیب‌ها	نظارت و کنترل		نظارت خانواده	۳	۳	P3-P11-P18	
			نظارت سازمان های ذیربط	۷	۷	P1-P2-P4-P5-P6-P11-P18	
	آموزش رسانه ای		فرهنگ سازی	۱۰	۱۰	P1-P5-P8-P6-P8-P11-P14-P15-P16-P18-M1	
			اطلاع رسانی و تبلیغات پیشگیرانه	۴	۵	P4-P7-P17-P19	
	توانمندسازی روانی		ارائه مشاوره به افراد درگیر	۴	۴	P15-P16-P19-M4	
			فراهم کردن تفریحات سالم	۶	۶	P2-P3-P8-P14-P17-M1	
اثرات مثبت			افزایش اطلاعات ورزشی	۳	۳	P4-P16-P18	

نشرطبندی های مجازی در ورزش فوتبال

P1-P2-P5-P6-P9-P12-P13 -P14-P17	۱۰	۹	وقت گذرانی و سرگرمی	پرکردن اوقات فراغت
P7-P11-M1	۴	۳	تخلیه هیجانات	بهبود وضعیت
P18-P19	۲	۲	ایجاد روابط جدید	روحي-رواني
P4	۱	۱	بالا رفتن اعتماد به نفس در برندگان	

بحث و نتیجه گیری

نتایج نشان داد که بیشتر شرکت کنندگان در شرط‌بندی ورزشی را جوانان و افراد بیکار یا افرادی با درآمد پایین تشکیل می‌دهد. در این رابطه (Ghasemi & et al (2013 و Terner & et al (2011) در پژوهش خود بیان کردند که بیشتر افراد شرکت کننده در شرط‌بندی را جوانان تشکیل می‌دهد. هم‌چنین فراتحلیل صورت گرفته در کشورهای اسکاندیناوی بین سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۰ نیز این یافته را تایید و تعداد جوانان که شرط‌بندی می‌کنند را ۵ برابر بزرگسالان اعلام کرده‌اند (Kristiansen & Jensen, 2011). در رابطه با افراد بیکار و افرادی با درآمد کم نیز Sammut (2010) بیان کرد که افرادی با درآمد کم بیشتر در شرط‌بندی شرکت می‌کنند. هم‌چنین مشارکت-کنندگان در پاسخ به اینکه چرا ورزش زمینه‌ای مناسبی را برای شرط‌بندی فراهم می‌کند، بیان کردند که ورزش به دلیل محبوبیت فراوان و وجهه مثبتی که در بین عموم مردم دارد و هم‌چنین به دلیل سخت بودن نتایج پیش‌بینی، برای شرط‌بندی مناسب می‌باشد. در تایید این یافته (Delaney (2008 ورزش را بستری مناسب برای شرط‌بندی بیان کرده‌است. هم‌چنین در گزارش سالیانه کمیسیون قمار^۱ از سال ۲۰۱۵ تا آخر ۲۰۱۸ شرط‌بندی ورزشی پرطرفدارترین نوع شرط‌بندی بود است. بیشتر پاسخ‌دهندگان در پاسخ به این سوال که رسانه‌ها چه نقشی در گرایش افراد به شرط‌بندی دارد، بیان کردند که رسانه‌های ملی اثر چندانی ندارد هر چند برخی از افراد پیش‌بینی‌ها موجود در

1. gambling commission

برخی از برنامه‌های ورزشی را به عنوان یک محرک برای شرکت در شرط‌بندی عنوان کردند. مشارکت کنندگان نقش شبکه‌های اجتماعی را به خاطر تبلیغات گسترده پررنگ دانسته و بیان داشتند که بیشتر افراد به واسطه این شبکه‌های جذب سایت‌های شرط‌بندی می‌شوند. در نهایت مشارکت کنندگان در پاسخ به این سوال که تفاوت بین شرط‌بندی و مسابقات پیش‌بینی چیست بیان کردند که تفاوت اصلی در پرداخت پول و مساله حرام بودن می‌باشد. در ادامه نقشه تماتیک هر یک از ابعاد تحقیق که در قالب سوالات نیمه‌ساختاریافته، مطرح و مورد بررسی قرار گرفتند، ارائه شده است. نقشه تماتیک شماره (۱) مربوط به آثار شرط‌بندی در افراد جامعه است.

شکل ۱. نقشه تماتیک مربوط به آثار شرط‌بندی در ورزش

همانطور که در شکل (۱) مشهود است، در لایه اول، نشان داده شده است که شرط‌بندی در ورزش دارای آثار مطلوب و نامطلوبی است. در لایه دوم، مشاهده می‌شود که در بخش آثار مطلوب، شرط‌بندی موجب بهبود وضعیت روحی-روانی و غنی‌سازی اوقات فراغت شرکت‌کنندگان می‌شود. و در بخش آثار نامطلوب، شرط‌بندی با آثار فردی و اجتماعی برای شرکت‌کنندگان همراه است. در ادامه هر یک از مقوله‌های فرعی مورد تفسیر و تحلیل قرار گرفته است.

آثار فردی شرط‌بندی: به آن دسته از آسیب‌هایی اشاره دارد که بر زندگی و موجودیت فرد شرکت‌کننده در شرط‌بندی اشاره دارد. تحقیقات نشان می‌دهد شرط‌بندی بر سلامت روحی-روانی افراد شرکت‌کننده در شرط‌بندی اثر منفی دارد. همان‌طور که پیشتر ذکر شد، برخی از صاحب‌نظران معتقدند که قمار نوعی اعتیاد است. شرط‌بندی به شرایط اقتصادی فرد، آسیب جدی وارد می‌کند و گزارش‌های رسانه‌ای از مراکز انتظامی و در مانی‌کشور نشان می‌دهد افرادی که دچار اعتیاد به مواد مخدر و یا شرط‌بندی می‌شوند، از نظر اقتصادی به شدت آسیب می‌بینند و از طرفی فرصت‌های بسیاری را در زندگی از دست می‌دهند. موارد ذکر شده در بخش آثار فردی این تحقیق نیز مورد اشاره قرار گرفته است.

آثار اجتماعی شرط‌بندی: به آن دسته از آسیب‌هایی اشاره دارد که در آن رفتار هنجار افراد در جامعه دچار مشکل شده و بر نوع روابط اجتماعی و خانوادگی او اثرات منفی برجای می‌گذارد. خانواده‌های از هم گسیخته، نزاع‌های جمعی، برهم خوردن تعادل رفتارهای اجتماعی، سرقت و امثال آن از انواع آسیب‌های اجتماعی است که در مورد شرکت‌کنندگان در شرط‌بندی‌ها احتمال بروز دارد و نتایج این تحقیق نیز نشان می‌دهد که این آثار و عوارض در شرط‌بندی‌های ورزشی نیز وجود دارد.

بهبود وضعیت روحی-روانی: وضعیتی است که در آن برندگان در شرط‌بندی احساس بهبود وضعیت روحی و روانی دارند و مادامی که با باخت‌های قابل توجهی مواجه نشده‌اند و با بردهای پی در پی همراه هستند، احساس اعتماد به نفس کاذب می‌کنند و در ضمن شرط‌بندی هیجان‌اتشان تخلیه

می‌شود و از وضعیت روحی و روانی بهتری برخوردار می‌گردند که این امر خود دلیلی بر تمایل بیشتر آنها به ادامه شرکت در شرط بندی است.

پرکردن اوقات فراغت: نکته جالبی که در خروجی‌های تحقیق مشاهده می‌شود این است که شرط بندی برای شرکت کنندگان جنبه فعالیت فراغتی دارد و علی‌رغم مشکلات و آثار مختلفی که شرط بندی بر زندگی شرکت کنندگان در شرط بندی به همراه دارد، اما به عنوان فعالیتی تفریحی، موجب سرگرمی آنها می‌شود و به عنوان فعالیتی آموزشی، موجب یادگیری و دستیابی به اطلاعات مختلف ورزشی می‌گردد و در نهایت اینکه شرط بندی در ورزش موجب ایجاد و توسعه روابط دوستانه با افراد و گروه‌های مختلف می‌گردد و از این جهت در کنار عوارض نامطلوبی که در زندگی فرد ایجاد می‌کند، اما به پرکردن زمان فراغت افراد نیز کمک می‌کند.

بیشتر مشارکت کنندگان در بحث اثرات منفی به آسیب‌های روحی-روانی، آسیب‌های مالی و بدهکاری و اعتیاد به شرط بندی اشاره کردند. از جمله مشکلات روحی و روانی که بیشتر افراد به آنها پرداخته بودند، می‌توان به استرس، دلهره، درگیری ذهنی، افسردگی، خشم، اضطراب، فرسودگی روانی و ... اشاره کرد. فرد پس از هر باخت با اضطراب، خشم و تنش‌های ذهنی درگیر می‌شود و برای جبران باخت‌ها دست به شرط بندی‌های بعدی می‌زند این روند تا جایی ادامه می‌یابد که فرد کنترل خود را از دست داده و توانایی برخورد و حل مسائلی که به راحتی از پس آنها برمی‌آید را از دست می‌دهد. این یافته با یافته‌های پژوهش (Shaffer & Hall (2010 که در پژوهش خود به آسیب روحی روانی ناشی از شرط بندی دست یافتند، هم‌سوایی دارد.

در رابطه با اعتیاد آور بودن شرط بندی نیز (Maarefvand & et al (2016 در پژوهش خود به اعتیاد آور بودن شرط بندی اشاره و بیان می‌کنند در صورتیکه امکان انجام شرط بندی برای فرد درگیر فراهم نباشد، نوعی انعطاف در انتخاب انواع شرط بندی در پیش می‌گیرد. مثلاً با ایستادن در کنار خیابان بر روی پلاک ماشین‌ها شرط بندی می‌کنند. یکی دیگر از مواردی که مشارکت کنندگان به کرات به آن اشاره کردند، آسیب‌های مالی و بدهکاری می‌باشد. بسیاری از افراد با طمع برنده شدن و به دست آوردن پول زیاد وارد سایت‌های شرط بندی می‌شوند. بسیاری از این افراد در این راه

انباشته‌های چندین ساله خود را فروخته یا از بستگان و دوستان خود پول قرض می‌کنند تا بتوانند به شرطبندی ادامه دهند. افرادی که می‌برند، برای برد بیشتر ترغیب شده و دوباره شرطبندی می‌کنند و افرادی که می‌بازند برای جبران باخت به شرطبندی ادامه می‌دهند این فرایند به حدی می‌رسد که فرد درگیر مسابقات شرطبندی شده و تمام وقت و فکرش صرف شرطبندی و نتایج آن می‌شود در نتیجه فرد قدرت جدایی از مسابقات، و تحمل ترک آن را از دست می‌دهد. در تایید این یافته Ladouceur et al (1994) در بررسی خود در کشور کانادا بیان کردند که افراد قمار باز به طور متوسط در هر ماه ۱۰۰۰ تا ۵۰۰۰ دلار در قمار صرف می‌کنند که ۹۰ درصد از آن با پول خانواده و ۸۳ درصد از با قرض کردن تامین می‌شود. همچنین این محققین اعلام کردند که ۲۸ درصد از ۶۰ قمار باز بین ۷۵۰۰۰ تا ۱۵۰۰۰۰ دلار بدهی دارند. Ison (1995) نیز در مطالعه خود بیان کرده که ۲۰ درصد از تمام ورشکستگی‌های ثبت شده مربوط به قمار می‌باشد. در گزارش سالیانه بهداشت عمومی نیز به مواردی از قبیل تلفات مالی، بدهی و مشکلات مالی که شرطبندی برای فرد به ارمغان می‌آورد اشاره شده است. زمانی که فرد پول و دارای خود را از دست می‌دهد برای جبران آن دست به رفتارهای ناهنجار و خلاف عرف می‌زند (Lopez-Gonzalez & Griffiths, 2018).

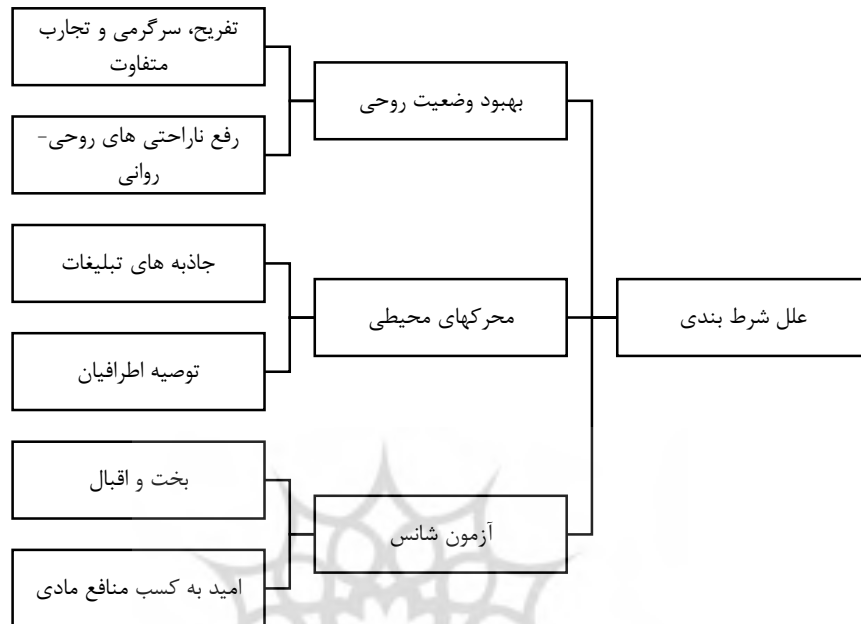
مواردی که در مصاحبه‌ها در رابطه با ناهنجاری‌های اجتماعی به آنها اشاره شده بود مواردی از قبیل نزاع، اخاذی، کیف قاپی، طلاق، خودکشی، کم رنگ شدن ارزش‌ها، مشکلات خانوادگی، دزدی و ... بود. در تایید این یافته Fisher (1994) در بررسی خود در کشورهای بریتانیایی، گزارش داده که ۴۶ درصد از جوانان درگیر با قمار از خانواده خود و ۱۲ درصد از سایر افراد جامعه دزدی کردند. ۳۱ درصد با فروش دارای خود و ۳۹ درصد از افراد درگیر با فروش نهار مدرسه یا پول سفر خود به قمار ادامه می‌دهند. همچنین این یافته با پژوهش Lesieur and Anderson (1988) و Thompson & et al (1996) که به مواردی از قبیل تقلب، سرقت، اختلاس، جعل، تهمت زدن و ... اشاره کرده‌اند، هم‌سویی دارد. در رابطه با درون مایه از دست رفتن فرصت‌ها، به مواردی از قبیل؛ از

دست دادن کار، ترک تحصیل یا افت تحصیلی، از دست دادن زمان، کسب پول از راه‌های نامشروع و ... اشاره شده بود. فرد درگیر با صرف وقت زیاد در این سایت‌ها، موقعیت‌های را که در طول زندگی بدست آورده به راحتی از دست می‌رود. در تایید این یافته موسسه قماربازان بی نام گزارش داده که حدود یک سوم تا یک چهارم از افراد قمار باز شغل خود را از دست می‌دهند. هم‌چنین این یافته با گزارش سالیانه بهداشت عمومی هم‌سوئی دارد. (Thompson & et al (1996) نیز بیان کردند که بیش از ۶۰ درصد افراد به طور متوسط در هر ماه ۷ ساعت از کار خود را از دست می‌دهند. در رابطه با افت تحصیلی نیز (Abbott & et al (1995) در تحقیقات خود به این نتیجه رسیدند که شرط‌بندی موجب افت تحصیلی می‌شود.

در رابطه با اثرات مثبت بیشتر افراد بیان کردند که شرط‌بندی اثر مثبت چندانی ندارد و بیشتر سایت‌های شرط‌بندی از منافع مادی منتفع می‌شوند. به گفته مصاحبه‌شوندگان این پژوهش در مراحل ابتدایی کار برای افراد هیچ اتفاقی نمی‌افتد ولی در ادامه کار سایت‌ها با ترفندهای مختلف افراد را مجذوب خود می‌کنند. در ابتدا خود سایت مبلغ اندکی را به فرد اختصاص می‌دهد تا فرد بتواند کار را شروع کند و در صورت برد تمام مبالغ جمع شده بین افراد برنده تقسیم شود، اما در صورت برنده شدن، گردانندگان سایت‌ها به بهانه‌های مختلف پول افراد را برنمی‌گردانند یا در خوشبینانه‌ترین حالات پول بیشتری را صاحبان سایت‌ها برمی‌دارند. به گفته برخی از مصاحبه‌شوندگان نیز بعضی از این سایت‌ها با جعل و فیشینگ اقدام به خالی کردن حساب‌های کاربران می‌کنند. در مواردی خاص تعداد کمی از افراد نیز مزایایی از قبیل افزایش اطلاعات ورزشی، تخلیه هیجانات، ارتباط با دیگران، بالا رفتن اعتماد به نفس در صورت برد، اشاره کرده بودند.

نقشه تماتیک شماره (۲) مربوط به علل گرایش افراد به شرکت در شرط‌بندی‌های ورزشی است

که در ادامه به آن بیشتر پرداخته شده است.

شکل ۲. نقشه تماتیک علل شرط‌بندی در ورزش

همان‌طور که در نقشه تماتیک شماره (۲) ملاحظه می‌شود، لایه اول این نقشه نشان می‌دهد که به‌طور کلی علل گرایش افراد به شرط‌بندی شامل سه عامل عمده است که عبارتند از: بهبود وضعیت روحی، نقش محرک‌های محیطی و آزمون شانس. در لایه دوم این نقشه جنبه‌های تفریحی و سرگرمی شرط‌بندی و همچنین رفع ناراحتی‌های روحی و روانی در زمان برد در شرط‌بندی به عنوان عوامل اثرگذار در بهبود وضعیت روحی شرکت‌کنندگان معرفی شده است و عوامل جاذبه‌های تبلیغات و توصیه اطرافیان به عنوان عوامل اثرگذار در زیر محرک‌های محیطی معرفی شده‌اند و در نهایت عامل شانس و اقبال و همچنین کسب منافع مالی به عنوان عوامل اثرگذار در زیر مقوله اصلی آزمون شانس قرار دارند. در ادامه به توضیح و تفسیر هر یک از این عوامل در شرط‌بندی ورزشی پرداخته شده است.

بهبود وضعیت روحی: شرط‌بندی در ورزش برای برندگان و همچنین برای افرادی که به تازگی در این فعالیت وارد شده‌اند، می‌تواند با لذت و بهبود وضعیت روحی و روانی همراه باشد. این امر

برخلاف تحقیقات و گزارش‌هایی است که توسط مراکز قضایی و درمانی کشور و منابع دینی و فرهنگی، ارائه شده است. زیرا در نهایت این حس بهبود وضعیت روحی تنها در مدتی محدود با فرد همراه است و به تدریج با ایجاد وابستگی شدید و اعتیاد به شرط بندی و بروز باخته‌های پی در پی، وضعیت روحی-روانی فرد دچار اختلال و آسیب می‌گردد. جنبه‌های سرگرمی و تفریح شرط بندی در ورزش، برای شرط‌بندان در مدتی کوتاه موجب رفع کسالتها و تکدر روحی افراد می‌گردد اما با استمرار شرط بندی و آثار سوء آن افراد دچار مشکلات روحی مختلف از جمله افسردگی و خودکشی می‌گردند (Petry et al, 2005; Russell, Hing & Vitartas, 2018).

محركهای محیطی: محیط اطراف مشتریان بر نحوه هیجانات و رفتار آنها نقش مهم و مؤثری دارد. هرچه محركهای محیط از نفوذ و جاذبه بیشتری برخوردار باشند، بر جذب افراد به محصول از جمله شرط بندی نقش مؤثرتری دارند (Mehrabian & Russel, 1974). خروجی‌های تحقیق حاضر نشان می‌دهد که از بین علل گرایش افراد به شرط بندی در ورزش عامل تبلیغات جذاب و توصیه اطرافیان و دوستان به عنوان محركهای محیطی نقش مهمی در گرایش و ترغیب افراد به شرکت در شرط بندی در ورزش دارد. مسلماً توصیه اطرافیان به منزله بازاریابی دهان به دهان نقش مؤثری در گرایش افراد به شرط بندی در ورزش دارد. بازاریابی دهان به دهان، نوعی از بازاریابی است که بدون پرداخت هزینه، کسب و کاری توسط استفاده کنندگان از خدمات یا محصولات به دیگران معرفی می‌شود. این نوع بازاریابی چه به شکل شفاهی و چه اینترنتی و در شبکه‌های مجازی نقش مهمی در گرایش مشتریان به محصول دارد. لذا در بازاریابی و جذب مشتری به شرکت در شرط بندی ورزشی تبلیغات جذاب در سایتهای شرط بندی و برخی از برنامه‌های تلویزیونی و همچنین نظرات کاربران در این سایتهای از یک طرف و از طرف دیگر ترغیب دوستان و آشنایان به شرکت در شرط بندی و کسب منافع مالی عامل مؤثری در جذب افراد به این فعالیت است.

آزمون شانس: یکی دیگر از مقوله‌های اصلی برای ترغیب افراد به شرط بندی در ورزش، آزمون شانس است. «شانس» واژه‌ای فرانسوی به معنای «بخت»، «طالع» و «اقبال» است و حادثه یا پیشامدی بدون علت ظاهری، به صورت «اتفاق» یا «تصادف» است که هرگاه به نفع کسی باشد، او را به «اوج

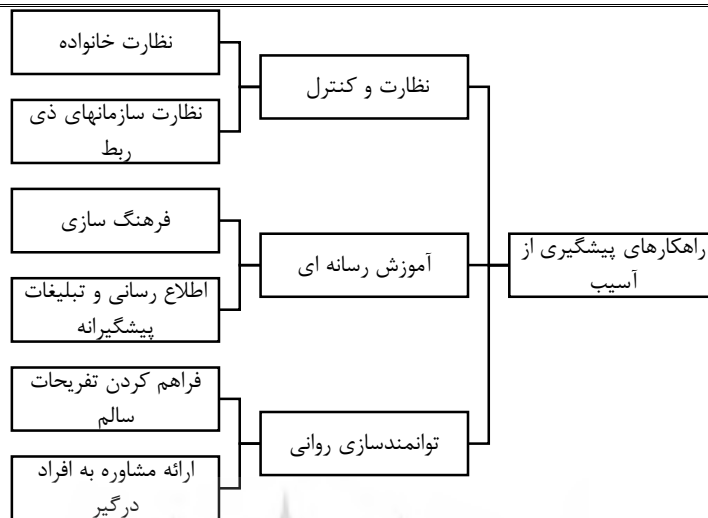
خوش بختی» می‌رساند و اگر به زیان فردی باشد، وی را به «خاک سیاه» می‌نشانند. آنان که باوری عمیق نسبت به شانس و اقبال دارند،... «شانس و طالع» را (بر تدبیر و عقل) مقدم می‌دانند! آنان در ناکامی‌ها همیشه با «سرشت و سرنوشت» خود درگیری دارند و «قسمت و تقدیر» و اراده‌ای برتر از تدبیر انسان را دلیل کام‌یابی‌ها و ناکامی‌های خود می‌دانند (Loghmani, 2013). به همین دلیل یکی از دلایل گرایش افراد به شرط‌بندی در ورزش امتحان کردن شانس خودشان است. آنها می‌خواهند بخت و اقبال خودشان را در شرط‌بندی محک بزنند و بررسی کنند که به چه میزان از منافع مالی برخوردار خواهند شد. خصوصاً اینکه در اکثریت قریب به اتفاق سایتهای شرط‌بندی شیوه‌هایی برای افزایش شانس برای بردن در شرط‌بندی معرفی می‌شود و همین امر خود دلیلی برای آزمون شانس توسط علاقمندان می‌گردد.

نتایج نشان داد که بیشتر افراد تفریح، سرگرمی و تجربه چیزهای متفاوت و همچنین منافع مادی را مهمترین عامل در گرایش به سمت سایت‌های شرط‌بندی عنوان کردند. متولدین بین ۶۰ تا ۸۰ نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند، که اوقات فراغت و تفریح مناسب را به خاطر گرانی، ندارند. زمانی که تفریحات سالم مهیا نباشد، افراد به سمت تفریحات ناسالم سوق داده می‌شوند. یکی از این موارد شرط‌بندی‌های ورزشی می‌باشد. بیشتر افراد علت اصلی حضور خود در سایت‌های شرط‌بندی را نداشتن تفریح و اوقات فراغت مناسب عنوان کردند. در تایید این یافته در مطالعه‌ای بر روی دانش‌آموزان یکی از دلایل شرط‌بندی را، لذت بردن و تجربه چیزهای متفاوت عنوان کرده است (Koross, 2016). در گزارش کمیسیون قمار در سال ۲۰۱۹ نیز، بعد از منافع مادی، سرگرمی و تفریح به عنوان دومین دلیل شرکت در شرط‌بندی بیان گردیده است. برخی از افراد به امید کسب منافع مادی در شرط‌بندی‌های ورزشی شرکت می‌کنند. این افراد با تبلیغات گسترده‌ای که در شبکه‌های اجتماعی با آن روبرو هستند و یا با توصیه دوستان وارد سایت‌های شرط‌بندی می‌شوند. ولی با توجه به پاسخ‌های ارائه شده در مصاحبه‌ها نه تنها موفق به کسب منافع مادی نمی‌شوند، بلکه اندوخته‌های چندین ساله خود را نیز در این مسابقات از دست می‌دهند. در تایید این یافته، مطابق

گزارش کمسیون قمار در سال ۲۰۱۹ حدود ۴۵ درصد از افراد به خاطر منافع مادی در مسابقات شرط بندی شرکت می‌کنند که به عنوان اولین و مهمترین گزینه در بین سایر گزینه ها بوده است. (Jenkinson et al (2018) نیز بیان کردند، که از یک طرف خود مسابقات شرط بندی برای افراد جذاب است و از طرف دیگر شرط بندی سبب جذابیت بیشتر مسابقات ورزشی برای افراد می‌شود. چالش باخت و اقبال و برطرف کردن ناراحتی‌های روحی و روانی از دیگر مواردی بود که پاسخ دهندگان به عنوان عوامل موثر در گرایش افراد به سایت‌های شرط بندی عنوان کرده بودند

در رابطه با علل وابستگی افراد به شرط بندی بیشتر افراد به جبران باخت و عدم پذیرش شکست اشاره کردند. افراد قمار باز بتدریج کنترل زمان و پولی که صرف قمار می‌کنند را از دست میدهند. تمرکز آنها بیشتر بر روی قمار است و وظایف دیگرشان و عواقب و صدمات قمارشان را نادیده می‌گیرند. آنها به محض اینکه می‌خواهند تغییری در قمار کردن خود بدهند احساس کج خلقی و ناراحتی می‌کنند. گرایش به قمار در آنها بیش از قدرت مقاومت در مقابل آن است. آنها حس می‌کنند که نمی‌توانند با آن همه زمان، پول و احساسی که بر سر قمار گذاشته‌اند آن را کنار بگذارند. نمی‌توانند قبول کنند که آنچه که ساخته‌اند را نخواهند برد (Coombs, 2004). در این بین بردهایی که هرزگامی بدست می‌آید افراد را به شرط بندی‌های بیشتر ترغیب می‌کند. همچنین سایت‌ها با تبلیغات گسترده سعی می‌کند به نوعی به افراد و اعضای خود القا کنند که این سایت‌ها قانونی و با مجوز سازمان‌ها فعالیت می‌کنند. ناآگاهی برخی از افراد نیز سبب می‌شود تبلیغات این سایت‌ها در رابطه با قانونی بودن کارشان را بپذیرند و به کارشان ادامه دهند که این امر در نتیجه به وابستگی روانی افراد به این گونه از شرط بندی‌ها می‌شود.

نقشه تماتیک (۳) نشان دهنده راهکارهای پیشگیری از آسیب در شرط بندی ورزشی است. همانطور که در این نقشه دیده می‌شود نتایج تحلیل داده‌های کیفی در دو لایه ارائه شده است که در ادامه هر لایه تحلیل و تفسیر می‌شود.

شکل ۳. نقشه تماتیک راه کارهای پیشگیری از آسیب‌های شرط‌بندی

راه کارهای پیشگیری از آسیب در شرط‌بندی ورزشی در لایه اول شامل مقوله‌های اصلی نظارت و کنترل، آموزش رسانه ای و توانمندسازی روانی افراد جامعه است و در لایه دوم نظارت خانواده و نظارت سازمانهای ذی ربط، مقوله‌های فرعی مربوط به مقوله اصلی نظارت و کنترل می باشد و مقوله های فرعی فرهنگ سازی و اطلاع رسانی و تبلیغات پیشگیرانه مربوط به مقوله اصلی آموزش رسانه ای و نهایتاً فراهم کردن تفریحات سالم و ارائه مشاوره به افراد درگیر از مقوله های فرعی مربوط به توانمندسازی روانی است. در ادامه هر یک از مقوله ها مورد تحلیل و تفسیر قرار می گیرد .

نظارت و کنترل: طبق تعاریف مختلفی که در کتب مدیریت سازمانها ارائه شده است، برای پیشگیری و یا اصلاح اقدامات خطا در سازمانها انجام می شود. یعنی سازمانها برای رسیدن به اهداف خود نیازمند مقایسه عملیات انجام شده با اهداف از پیش تعیین شده هستند تا اگر عملیات به شکلی انجام شد که سازمان را از اهدافش دور ساخت، اقدامات جبرانی انجام شود. در خصوص پیشگیری از آسیبهای شرط بندی در ورزش نیز نیاز است تا اقدامات نظارتی و کنترلی از طرف خانواده ها و سازمانهای ذی ربط انجام شود. با این کار خانواده افراد شرکت کننده در شرط بندی، نیاز است که برای جلوگیری از شرکت اعضای خانواده در شرط بندی نظارت نموده و کنترل کنند تا آنها در

شرط بندی شرکت نکنند و از طرفی سازمانهای ورزشی و سایر سازمانهای قانونگذار و مجری قانون، مراکز آموزشی و درمانی، رسانه ها و سایر سازمانهایی که به نوعی در پیشگیری از آسیبهای شرط بندی می توانند نقش داشته باشند، باید نقش نظارت و کنترل خود را بطور جدی و دقیق تر انجام دهند .

آموزش رسانه ای: منظور از آن انتقال اطلاعات و آموزش معانی و مفاهیم و روش انجام فعالیتهای مختلف از طریق رسانه است که این امر به شکل اطلاع رسانی، اخبار، تبلیغات و یا برنامه هایی با هدف فرهنگسازی و ایجاد عادات رفتاری در افراد صورت می گیرد. در خصوص پیشگیری از آسیبهای شرط بندی در ورزش، رسانه های جمعی و رسانه های آموزشی از جمله کتب درسی، نقش مهمی در پیشگیری از این آسیبها دارند و در محتوای اطلاع رسانی و آموزشی خود می توانند امر عوارض شرط بندی و شیوه های پیشگیری از آن بیشتر پردازند.

توانمندسازی روانی: برای اینکه افرادی که بطور بالفعل و یا بالقوه درگیر شرط بندی در ورزش هستند، بتوانند خودشان رفتارشان را مدیریت کنند، نیاز به توانمندسازی قوای آنهاست. بر این اساس فراهم کردن تفریحات سالم و همینطور ارائه مشاوره روانشناسی به این افراد نقش مهمی در کنترل و مدیریت عوارض نامطلوب شرط بندی دارد.

آثار نامطلوب شرط بندی در ورزش دارای ابعاد فردی و اجتماعی است که بطور مشخص دارای عوارض ارتباطی، مدیریت ناکارآمد خانواده، اختلالات روحی-روانی، اعتیاد و وابستگی به شرط بندی، از دست دادن فرصتها و آسیبهای اقتصادی است و آثار مطلوب حاصل از شرط بندی در ورزش که البته بطور موقت می تواند در مورد برندگان و یا تازه واردان به عرصه شرط بندی در ورزش صادق باشد، شامل تفریحات و دستیابی به وضعیت روحی و روانی بهتر در مدت زمان کوتاه است و شرط بندی برای آنها در زمره فعالیتهای فراغتی است که موجب افزایش اطلاعات آنها در خصوص ورزش و تیمهای ورزشی، سرگرمی و توسعه ارتباطات اجتماعی است. توجه به آثار شرط بندی که عمدتاً بر سبک سلامت و زندگی افراد اثرات منفی به همراه دارد، موضوعی است که نیاز به پرداختن جدی به آنهاست و ایجاد آگاهی در بین مردم از طریق رسانه های جمعی و آموزشی از

اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. توسعه اطلاعات افراد از آثار مخرب شرط‌بندی موجب می‌شود تا محرکها و عوامل موجد گرایش افراد به شرط‌بندی قابلیت کنترل و مدیریت یابد. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که شرط‌بندی به دنبال اثرگذاری عوامل مختلفی صورت می‌گیرد که بخشی از آنها جنبه فردی داشته و برخی دیگر جنبه محیطی. در بخش عواملی که جنبه فردی دارند، موضوع آزمون شانس و دستیابی به شرایط روحی بهتر از عوامل مهمی است که به شکل مقوله‌های اصلی معرفی شدند. برای کنترل اثرات مخرب این عوامل نیاز است تا راهکارهایی برای پیشگیری از آسیبهای شرط‌بندی اندیشیده شود. نتایج این تحقیق نشان داد که راهکارهای مدیریت آسیبهای شرط‌بندی در ورزش بر آموزش رسانه‌ای، توانمندسازی شرکت‌کنندگان بالفعل و بالقوه در شرط‌بندی ورزشی و نیز کنترل و نظارت در خانواده و سازمانهای ذی‌ربط دارد. در واقع نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که با آموزش عمومی و آکادمیک آثار شرط‌بندی بر زندگی فردی و اجتماعی از سطح مدارس و دانشگاهها و توجه به محتوای درسی مراکز آموزشی و آموزش دانش‌آموزان و همچنین آموزش جامعه از طریق برنامه‌های آموزشی رسانه‌های جمعی می‌توان از سنین ابتدایی افراد جامعه را با اطلاعات مفید از عواقب شرکت در شرط‌بندی‌های ورزشی مجهز ساخت و سپس برای توانمندسازی و تقویت توانایی‌های روانی آنها با فراهم ساختن تفریحات جایگزین و ارائه مشاوره‌های روانشناسی در این امر توفیق یافت. و در نهایت به خانواده‌ها برای کنترل و نظارت بر رفتار اعضای خانواده برای پیشگیری از شرکت در شرط‌بندی در ورزش، آموزشهای لازم ارائه شود و در این خصوص نیاز است سازمانها ورزشی، انتظامی، رسانه‌ای، بهداشتی-درمانی، مراکز آموزشی و سایر ارگانهای ذی‌ربط برای نظارت و کنترل بر امر شرط‌بندی افراد جامعه و پیشگیری از بروز آسیب به آنها برنامه‌ریزی نمایند و با دقت و حساسیت مسئولانه و متعهدانه بر آن نظارت کنند.

در رابطه با راهکارهای ارائه شده بیشتر افراد به آگاهی‌دادن و فرهنگ‌سازی اشاره کردند. آگاهی‌دادن به فرد در رابطه با آسیب‌ها و عوارضی که این سایت‌ها می‌تواند برای فرد، خانواده و جامعه بوجود بیاورد، یکی از راهکارهای ممکن می‌باشد. در این رابطه (Loeis, 2012) در پژوهش

خود بیان کردند که هدف اولیه آموزش باید پیشگیری و جلوگیری از گرایش افراد به سمت شرط‌بندی و در مراحل بعدی، نحوه ترک شرط‌بندی و درمان آن باشد. همچنین آگاهی دادن به افراد در رابطه با غیر قانونی و حرام بودن این سایت‌ها و مجازات‌های که در اسلام برای آن در نظر گرفته شده است، می‌تواند راهکشا باشد. مطابق با ماده ۷۰۵ قانون مجازات اسلامی، فرد در صورت شرط‌بندی تحت هر عنوانی به یک تا شش ماه حبس یا ۷۴ ضربه شلاق محکوم شده و در صورت تجاهر (یعنی اصرار و تکرار جرم) به قماربازی به هر دو مجازات محکوم می‌شوند. خانواده‌ها و مدارس نیز می‌توانند با فرهنگ سازی مناسب نوجوانان و جوانان را برای ورود بهتر به فضای مجازی آماده کنند تا درگیر اینگونه مسائل نشود. در سطوح بالاتر در باب آموزش و فرهنگ سازی رسانه‌های ملی می‌توانند با تهیه مستند از مال‌باختگان و پخش آن، تبلیغات منفی و آگاهی دادن به افراد از آسیب‌ها و عوارض شرط‌بندی، دعوت از کارشناسان و مشاوران مربوطه و دعوت از هنرمندان و افرادی که طرفداران زیادی دارند، می‌تواند در جهت فرهنگ سازی و آگاهی به افراد موثر باشد.

مشاوره دادن به افراد درگیر با شرط بندی یکی دیگر از راهکارهای پیشنهادی مصاحبه شونده گان می‌باشد. در این راستا با ایجاد یک مرکز مشاوره توسط خیرین و مشاوره رایگان به افراد درگیر می‌توان ذهنیت بسیاری از افراد را نسبت به شرط بندی تغییر داد. افراد مراجعه کننده به این مراکز بعد از ترک قمار می‌تواند خاطرات تلخ خود را در رابطه با شرط‌بندی به افرادی که تازه وارد این مرکز می‌شوند، بیان کرده و در ترک راحت قمار به آنها کمک کنند. تبلیغات اینگونه مراکز در رسانه‌های ملی نیز می‌توان به جذب بیشتر افراد درگیر کمک کننده باشد. این راهکار در گزارش سالانه بهداشت عمومی نیز پیشنهاد شده و بیان گردیده که با همکاری سازمان‌های مثل آموزش پرورش و سازمان‌های ذیربط در کنترل شرط‌بندی باید موسسه‌های مشاوره دایر گردد و افراد از طریق اینترنت و مراجعه حضوری بتوانند مشاوره دریافت کنند.

با توجه به نتایج بدست آمده، شرط‌بندی ورزشی می‌تواند در جنبه‌های مختلف اثرات منفی بر روی فرد، خانواده و جامعه داشته باشد. در این رابطه و برای پیشگیری از این اثرات منفی، در مرحله اول باید به علل گرایش افراد به سایت‌های شرط‌بندی توجه کرده و زمینه‌هایی که سبب گرایش افراد

به این نوع شرط‌بندی‌ها می‌شود را از بین برد. در مرحله دوم و برای افراد درگیر با این نوع شرط‌بندی‌ها، باید آگاهی و اطلاعات لازم ارائه گردد. آگاهی دادن به افراد در رابطه با غیر قانونی و حرام بودن این سایت‌ها و مجازات‌های که در اسلام برای آن در نظر گرفته شده است، می‌تواند راهکشا باشد. مطابق با ماده ۷۰۵ قانون مجازات اسلامی، فرد در صورت شرط بندی تحت هر عنوانی به یک تا شش ماه حبس یا ۷۴ ضربه شلاق محکوم شده و در صورت تظاهر (یعنی اصرار و تکرار جرم) به قماربازی به هر دو مجازات محکوم می‌شوند. خانواده‌ها و مدارس نیز می‌توانند با فرهنگ سازی مناسب نوجوانان و جوانان را برای ورود بهتر به فضای مجازی آماده کنند تا درگیر اینگونه مسائل نشود.

References

- Aarabi, S., Boudlaie, H. (2011). Phenomenological Research Strategy. *Methodology of Social Sciences and Humanities*, 17(68), 31-58. (Persian)
- Abbott, D.A., S.L. Cramer, and S.D. Sherrets (1995). Pathological gambling and the family: Practice implications. *Families in Society* 76(4):213-219.
- Basham, P., & White, K. (2002). *Gambling with Our Future? The Costs and Benefits of Legalized Gambling*. Fraser Institute.
- Błaszczycński, J., Słowiński, R., & Szelaq, M. (2011). Sequential covering rule induction algorithm for variable consistency rough set approaches. *Information Sciences*, 181(5), 987-1002.
- Brayman A. (2012). *social research method*. 4th Ed., Oxford University press.
- Coombs, R. H. (Ed.). (2004). *Handbook of addictive disorders: A practical guide to diagnosis and treatment*. John Wiley & Sons.
- Delaney, T. (2008). *Basic Concepts of Sports Gambling: An Exploratory Review*. State University of New York at Oswego, 2, 93-102.
- Dickson, L.; J. L. Derevensky. & R. Gupta. (2008). Youth Gambling Problems: Examining Risk and Protective Factors. *International Gambling Studies*. 8(1): 25-47.

- Eghtesad onlihe (2019). Daily turnover of one billion tomans per site betting. Code of news: 375642.
- Emami Sigaroodi A, Dehghan Nayeri N, Rahnavard Z, Nori Saeed A. (2012) Qualitative research methodology: phenomenology. J Holist Nurs Midwifery. 2012; 22 (2) :56-63 URL: <http://hnmj.gums.ac.ir/article-1-161-en.html> (Persian)
- Etemad (2019). Daily turnover of one billion tomans per site betting. [ir/news/83448297](http://news/83448297)
- Fisher, S.E. 1994 Identifying video game addiction in children and adolescents. Addictive Behaviors 19(5):545-553.
- Fong, T. W., & Rosenthal, R. J. (2007). Freedom from problem gambling. UCLA Gambling Studies Program.
- Forrest D, Wardle H (2011) Gambling in Asian communities in Great Britain. Asian Journal of Gambling Issues and Public Health, 2: 2–16.
- George, S., & Bowden-Jones, H. (2014). Gambling: the hidden addiction. Faculty report FR/AP/01. Future trends in addictions. Royal College of Psychiatrists.
- Ghasemi, H., Keshkar, S., Mohammadi, L., Bejani, A. (2014). Comparison of behavioral characteristics of participants in predicting football competitions. Sport Management and Development, 3(1), 99-115. (Persian).
- Google play (2019). Betting prediction statistics. <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sparkapp.bettingstatistics&hl=fa>
- Gose, B. (2000). A dangerous bet on campus. The Chronicle of Higher Education, Vol. 46, Issue 31, 49-51.
- IRIB News Agency (2019). Dealing with the operators of gambling and betting sites. Code of News: 2843454. <https://www.iribnews.ir/fa/news/2843454>
- Ison, C. 1995a Dead broke. Star Tribune, December 5, 1995. News section.
- Jenkinson, R., de Lacy-Vawdon, C., & Carroll, M. (2018). Weighing up the odds: young men, sports and betting.
- Khabar online (2019). How do betting sites upset people? <https://www.khabaronline.ir/news/1284746>

- Killick, E. A., & Griffiths, M. D. (2018). In-play sports betting: A scoping study. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-40.
- Koross, R. (2016). University students gambling: Examining the effects of betting on Kenyan university students' behavior. *International Journal of Liberal Arts and Social Science*, 4(8), 57-66.
- Kristiansen, S. & S. M. Jensen. (2011). Prevalence of Gambling Problems among Adolescents in the Nordic Countries: An Overview of National Gambling Surveys 1997–2009 Prevalence of Gambling Problems among Adolescents 1997–2008. *International Journal of Social Welfare*. 20(1): 75–86.
- Ladouceur, R., J.M. Boisvert, M. Pepin, M. Loranger, and C. Sylvain 1994 Social costs of pathological gambling. *Journal of Gambling Studies* 10:399-409.
- Lesieur, H.R. 1988 Altering the DSM-III criteria for pathological gambling. *Journal of Gambling Behavior* 4(1):38-47.
- Lobsinger C, Beckett L (1996) Odds on the Break Even: A Practical Approach to Gambling Awareness. *Relationships Australia*.
- Loghmani A. (2012). Luck, destiny and life. *Payam-e-Zan Monthly*, Year 21, Issue 10 (250 consecutive, December 2012). 6-8.
- Lole, L., Russell, A. M. T., Li, E., Thorne, H., Greer, N., & Hing, N. (2020). Interest in inducements: A psychophysiological study on sports betting advertising. *International Journal of Psychophysiology*, 147, 100–106. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.ijpsycho.2019.10.015>
- Lopez-Gonzalez, H., & Griffiths, M. D. (2018). Understanding the convergence of markets in online sports betting. *International Review for the Sociology of Sport*, 53(7), 807-823.
- Lopez-Gonzalez, H., Estévez, A., & Griffiths, M. D. (2019). Internet-based structural characteristics of sports betting and problem gambling severity: Is there a relationship? *International Journal of Mental Health and Addiction*, 17(6), 1360-1373.
- Maarefvand M, Mardaneh Jobehdar M, Zamani Z, Morshedi Z. (2016) Different Forms of Gambling and its Impacts; a Qualitative Research. *Socialworkmag*; 5 (3) :41-50. (Persian)

- Maarefvand M, Mardaneh Jobehdar M, Zamani Z, Morshedi Z. (2016) Different Forms of Gambling and its Impacts; a Qualitative Research. *Socialworkmag*; 5 (3) :41-50. (Persian)
- Makarem Shirazi N. (1974). *Sample Interpretation*. Tehran: Darolkotob Eslamieh. Vol:2.
- Mehrabian, A., & Russell, J. A. (1974). *An approach to environmental psychology* (pp. 216–217). USA: TheMassachusetts Institute of Technology.
- Markham, F., & Young, M. (2015). “Big Gambling”: The rise of the global industry-state gambling complex.
- Miller D. (nd.). How many qualitative interviews is enough? National Centre for Research Methods Review Paper. (as cited in Baker & Edwards(nd.).
- Monaghan, S. M., & Derevensky, J. (2008). An appraisal of the impact of the depiction of gambling in society on youth. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 6(4), 537-550.
- Morasco BJ, Pietrzak RH, Blanco C, et al (2006) Health problems and medical utilization associated with gambling disorders: results from the National Epidemiologic Survey on alcohol and related conditions. *Psychosomatic Medicine*, 68: 976–84.
- Mulleman RL, Denotter T, Wadman MC, et al (2002) Problem gambling in the partner of emergency department patient as a risk factor for intimate partnerviolence. *Journal of Emergency Medicine*, 23: 307–12.
- Petry NM, Stinson FS, Grant BF (2005) Comorbidity of DSM-IV pathological gambling and other psychiatric disorders: results from the National Epidemiologic Survey on Alcohol and Related Conditions. *Journal of Clinical Psychiatry*, 66: 564–74.
- Reith, G. (2006). *Research on the Social Impact of Gambling*.
- Russell, A. M., Hing, N., Li, E., & Vitartas, P. (2019). Gambling risk groups are not all the same: Risk factors amongst sports bettors. *Journal of gambling studies*, 35(1), 225-246.
- Sammut, M. (2010). *The Prevalence of Gambling among University Students: With a Focus on Internet Gambling*. Unpublished Thesis Faculty of Education the University of Malta.

- Shaffer, H. J. & M. N. Hall. (2010). Updating and Refining Prevalence Estimates of Disordered Gambling Behavior in the United States and Canada. *Canadian Journal of Public Health* 92: 168-172.
- Shahroudi M. H. (2010). Textbook of principles of jurisprudence. *Encyclopedia of Islamic jurisprudence*. Qom. Volume IV. (Persian).
- Tabnak (2019). Dirty games on betting sites. News code: 893082. [news/893082](https://www.iaupress.com/news/893082)(Persian).
- Thompson, W.N., R. Gazel, and D. Rickman 1996 The social costs of gambling in Wisconsin. *Wisconsin Policy Research Institute Report* 9(6):1-44.
- Turner, N.; A. Ialomiteanu.; A. Paglia-Boak. & E. Adlaf. (2011). A Typological Study of Gambling and Substance Use among Adolescent Students. *Journal of Gambling Issues*. 25: 88–10
- vasefian, F., bagheri, M., azadipour, S., vasefian, F. (2014). A Study on the Types of Leisure Time Spending among the Student of the IAU of Ardestan Branch. *Sociological Studies of Youth*, 5(13), 145-156.
- Warren, C. A. B. (2002). 'Qualitative Interviewing', in J. F. Gubrium and J. A. Holstein (eds), *Handbook of Interview Research: Context and Method*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Wunderlich, F., & Memmert, D. (2020). Are betting returns a useful measure of accuracy in (sports) forecasting? *International Journal of Forecasting*, 36(2), 713–722. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.ijforecast.2019.08.009>.